

Ύπείγει νά διαβάσουν ιστορία οί πολιτικοί

του Νικολάου Ι. Μέρτζου*

Η ΤΟΥΡΚΙΑ κλιμακώνει συστηματικά τήν επέκτατική πολιτική της σέ βάρος τής Ελλάδος ή όποια μάταια πρός τό παρόν αναζητεί συμμάχους στή Δύση όπου άφθονούσιν οί ρητορείες, αλλά οί πάντες άπρακτούσιν. Ωστόσο, θά μπορούσε νά αναβαθμίσει τήν γεωπολιτική θέση της στά Βαλκάνια καί νά κλείσει τουλάχιστον ένα άκόμη άνοιχτό μέτωπο, άν πετύχαινε μία καθαρή συμφωνία μέ τά Σκόπια ώστε νά συντονίσει όλες τίς δυνάμεις της άπέναντι στήν άπρόβλεπτη τουρκική άπειλή. Τουτό, όμως, προϋποθέτει συνεννόηση καί συμπράταξη τών πιό σημαντικών τουλάχιστον πολιτικών κομμάτων της σέ ένα εθνικό μέτωπο τό όποιο ενεργεί ως πολλαπλασιαστής ισχύος καί χαλυβδώνει τό φρόνημα τών Έλλήνων. Δυστυχώς συμβαίνει τό αντίθετο: κόνιερτός κομμάτων μεταξύ τους έχθρικών, βαρύτερες κατηγορίες κατ' αλληλών, μονοπώλιο πατριωτισμού καί άγεφύρωτο χάσμα.

Πολλοί επιχειρούν νά εξηγήσουν τό θλιβερό φαινόμενο, αλλά όλες σχεδόν οί εξηγήσεις έρεΐδονται στό δόγμα ότι «όλα τά στραβά καρβέλια τά φτιάχνει ή νύφη». Δυστυχώς, τά φτιάχνει όλα στραβά τό πολιτικό σύστημα τής χώρας πού, άκόμη δυστυχέστερα, δέν διδάσκει τίποτε από τά προηγούμενα λάθη του καί παραμένει άναλλοίωτο από τήν ίδρωση του πρώτου Κράτους τής Ελλάδος.

Η Ιστορία διδάσκει ότι τό πολιτικό σύστημα τής χώρας ύπό τά διάφορα ψευδώνυ-

μά του παράγει κρίσεις, διότι τρέφεται από τίς κρίσεις. Πρίν από 124 ήδη χρόνια τόν Μάιο 1874 ό Αλέξανδρος Βυζάντιος έγραφε στήν έφημερίδα «Νέα Ημέρα» τής Τεργέστης: «Ο Βασιλεύς Γεώργιος έλθών εις τήν Ελλάδα δέν ευρε δύο ή τρία κόμματα κερχωρισμένα ύπό ώρισμένων άρχών, αλλά πολυαριθμούς σπειρας άρχολιπάρων παλαιούσας μανιωδώς κατ' αλληλών καί χωρούσας άχρι τής ύποκινήσεως έμφυλίων πολέμων». Περιέγραψε τήν άνατροπή τής συμμαχικής κυβερνήσεως Ζαΐμη - Κουμουνδούρου τό 1871 ως έξης: «Αΐφνιδίως οί φίλοι του Ζαΐμη έκρινον ότι δέν έπρεπε τά λάφυρα τής έξουσίας νά διανεμώνται οί φίλοι του Κουμουνδούρου. Ο Ζαΐμης άπέτυχε νά τούς κατευνάσει. Τό πειναλέον ποιμνιον δέν ήκουε τόν ποιμένα».

Άπό τόν Νοέμβριο 1863, πού ανέλαβε Βασιλεύς ό Γεώργιος Α', μέχρι τόν Φεβρουάριο 1874 σχηματίσθηκαν 21 κυβερνήσεις καί έγιναν πέντε εκλογές! Τό 1865 ή κυβέρνηση Βούλγαρη έζησε μόνον τρεις ήμέρες, του Κουμουνδούρου έπτά καί του Δεληγιώργη δεκαπέντε επί δύο φορές! Έγιναν Πρωθυπουργοί καί διενήργησαν εκλογές, νόθες βέβαια, ό Βούλγαρης μέ μόλις 12 βουλευτές, ό Δεληγιώργης μέ 7 καί ό Ζαΐμης μέ 25, όπως καθήγγειλε άργότερα τό 1896 ό Χαρίλαος Τρικούπης μέ τό περίφημο άρθρο του «Τίς πταίει;» στήν έφημερίδα «Κλειώ» τής Τεργέστης. Ο Δ. Βούλγαρης όρκίσθηκε Πρωθυπουργός άκόμη μία φορά στίς 25 Ιανουαρίου 1868 καί τήν επομένη

ήμέρα διέλυσε τήν Βουλή. Έκανε άμέσως εκλογές πού ήσαν «άπιθάνου φαυλότητος» κατά τήν Ιστορία του Στ. Β. Μαρκεζίνη καί, γι' αυτό, έπονομάζονταν «Τζουμπές».

Δυστυχώς, δέν ήταν ό μόνος. Άκόμη καί ό Έλευθέριος Βενιζέλος δέν απέφυγε τόν κανόνα κατά τόν επόμενον αιώνα. Σέ τέσσερα περίπου χρόνια τό 1911-1913 εκσυγχρόνισε εκ βάθρων τήν Ελλάδα, τήν έξόπλισε καί τήν διπλοσάισε. Κατοχύρωσε συνταγματικά τήν μονιμότητα τών δημοσίων υπαλλήλων. Μετά έξι χρόνια, όμως, τήν παρεβίασε ώμά. Όταν τό 1917 ύπό τά τηλεβόλα του γαλλικού στόλου επανήλθε Πρωθυπουργός στήν Αθήνα, πού είχαν καταλάβει τά άφρικανικά άποικιακά στρατεύματα τής Γαλλίας, αυτός ό μεγάλος Εύρωπαϊος φιλελεύθερος εκσυγχρονιστής άπεστράτευσε τό 40% τών μονίμων στελεχών του Στρατού καί τό 30% του Πολεμικού Ναυτικού, διέλυσε τήν Βασιλική Χωροφυλακή, απέλυσε 570 δικαστές καί καθήρρεσε τόν Αρχιεπίσκοπο, τά μέλη τής Έρας Συνόδου καί καθηγητές του Πανεπιστημίου. Παρέπεμψε στό Ειδικό Δικαστήριο όλα τά μέλη τών δύο προηγούμενων αντίπαλων του κυβερνήσεων. Έπέβαλε τόν στρατιωτικό νόμο καί κήρυξε τή χώρα σέ κατάσταση πολιορκίας. Δικαιολογημένο αυτό τό μέτρο σέ καιρό πολέμου -τού Α' Παγκοσμίου- όπου διακυβεύονταν πάλι ή Μακεδονία. Στήν Βουλή τών Λαζάρων τότε, όμως, ό αντίπαλός του Νικόλαος Στράτος του ύπενθύμισε

τό αυτονόητο: «Πρέπει νά καταβληθί πάσα προσπάθεια ίνα ό άγών ούτος διεξαχθί ως άγών εθνικός. Τότε ό άγών ούτος θέλει επίτυχει. Άλλά δέν είναι δυνατόν νά διεξαχθί ως άγών εθνικός διά τής άδιαλλαξίας καί διά τών καταδιώξεων ούτε διά τών άθρόων άπολύσεων δημοσίων υπαλλήλων». Μετά τρία χρόνια μόνον χρόνια, τά ίδια άκριβώς διέπραξαν οί βασιλικές κυβερνήσεις στίς όποιες μετείχε ό Νικόλαος Στράτος, ενώ στήν Μικρά Άσία ό άγώνας ήταν εθνικός!

Τήν 1η Νοεμβρίου 1920 ή Έλ. Βενιζέλος προκηρύσσει εκλογές ενώ τό Έθνος μάχεται μέ τήν ψυχή στό τόμα στήν Μικρά Άσία. Τίς κερδίζουν οί Λαϊκοί μέ ένα συνασπισμό μικρών βασιλικών κομμάτων, τά όποια, όμως, ύπονομεύουν κάθε κυβερνησή τους καί σχηματίζουν πέντε κυβερνήσεις σέ 22 μόνον μήνες μεταξύ Νοεμβρίου 1920 καί Αυγούστου 1922, ενώ ό Έλληνισμός βρίσκεται στήν κόψη του ξυραφιού. Διατάσσουν προέλαση τής Στρατιάς πρός τόν Σαγγάριο καί τήν Άγκυρα, αλλά στό πεδίο τών μαχών άποδεδειγμένοι καί διχάζουν σέ δύο αντίπαλα στρατόπεδα τό σώμα τών αξιωματικών. Έπαναφέρουν τούς άποτάκτους βασιλόφρονες αξιωματικούς καί άποτάσσουν πολλούς βενιζελικούς. Άβυσσολέο μίσος μεταξύ Έλλήνων μαχητών ενώνιον του κοινού έχθρου. Στήν Έλληνική Στρατιά Μικράς Άσίας άποστρατεύθηκαν ό Αρχιστράτηγος, όλοι οί Σωματάρχες πλίν ένός καί 500 έμπειροι αξιωματικοί. Άνώτατοι καί άνώτεροι βενιζελικοί αξιωμα-

τικοί λιποτάκτησαν τότε στήν Κωνσταντινούπολη όπου συνωμοτούσαν εναντίον του Βασιλέως Κωνσταντίνου μαζί μέ τόν Πατριάρχη Μελέτιο Μεταξάκη πού είχε εκλέξει ό Βενιζέλος καί ήταν, βέβαια, Κρητικός! Άνάμεσα στους λιποτάκτες καί ό τότε βενιζελικός Γ. Κονδύλης. Όμως, οί Λαϊκοί τόν εκλέγουν Άντιβασιλέα τό 1935 διότι άπλως άλλαξε στρατόπεδο.

Στήν πραγματικότητα τά όλες οί κυβερνήσεις άκούσαν τό «παρ' ήμίν μωραϊτικόν σύστημα». Άπλως ό Έλ. Βενιζέλος έδιωχνε τους Μωραϊτες καί τοποθετούσε Κρητικούς! Τό σύστημα συνόψισε άργότερα στή Βουλή ό Μωραϊτης Πρόεδρος τής Βοζικής μέ τήν μνημειώδη φράση του: «Καί διατί νά τό κρύψωμεν, άλλωστε; Όταν δέν κυβερνά ή Μεγαλόνησος, κυβερνά ή Πελοπόννησος καί, όταν δέν κυβερνά ή Πελοπόννησος, κυβερνά ή Μεγαλόνησος». Αυτό τό γνωρίσαμε στό πετσί μας οί Μακεδόνες επί έξήντα τουλάχιστον χρόνια μετά τό 1913. Αυτό τό άγνωστον όσοι σήμερα ύπερασπίζονται μέ ντυντούκες τήν Μακεδονία καί τήν Ιστορία της. Τό δυστύχημα, όμως, είναι ότι καί οί πολιτικοί μας άγνωστον τήν Πολιτική Ιστορία τής Ελλάδος. Έτσι ή Ιστορία επαναλαμβάνεται ως φάρσα. Έχει χάξι. Άλλά άν οί πολιτικές δυνάμεις συνεχίσουν έτσι, κινδυνεύουμε νά επαναληφθί ως τραγωδία.

*Πρώην Πρόεδρος τής Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Ιστορικός

